

Vier deskundigen, vier diagnoses?!

Veertien jaar is Josje als ze door haar ouders wordt aangemeld. Ze maken zich veel zorgen om haar. Ze spijbelt, ze liegt, ze steelt, ze ondermijnt elke vorm van gezag waardoor afspraken en regels niet nagekomen worden, en ze is brutaal. Ik plan een intakegesprek. Een week later krijg ik een berichtje dat de ouders de afspraak willen annuleren. De situatie thuis is dusdanig geëscaleerd dat de crisisdienst eraan te pas is gekomen. Josje wordt nu met urgentie geholpen bij een grote organisatie voor jeugdhulpverlening. Als haar ouders deze keuze maken, is dat uiteraard prima. Ik geef wel aan dat de deur altijd open blijft staan.

door Irene Heim

Drie maanden later krijg ik een mail dat de ouders van Josje alsnog op gesprek willen komen. Tijdens deze sessie melden zedat de hulpverlening nog steeds niet is gestart. Wel hebben ze gesprekken gehad met de hulpverleners die Josje zouden willen helpen. Die geven aan dat zij haar het liefst zes weken lang binnen de instelling van dichtbij willen volgen. Dit betekent dat Josje zes weken lang wordt geobserveerd, waarna er een diagnose volgt. Aan de hand van deze diagnose wordt een behandelplan gemaakt.

De situatie thuis dreigt echter opnieuw te escaleren. Daarnaast staat Josje niet open voor de lange opname. Ondanks de problemen thuis vindt ze het verschrikkelijk om zes weken in de instelling te zitten. Bovendien wil zij haar school niet missen. Haar ouders twijfelen zelf ook. Inmiddels zijn er in de voorbije jaren door verschillende specialisten vier verschillende diagnoses gesteld: PDD-NOS, ADD, ADHD en het syndroom van Asperger. Wat voor toegevoegde waarde zou een nieuwe diagnose voor Josje hebben?

Josje

Omdat ik in elke situatie het kind centraal stel, ben ik niet eens zo geïnteresseerd in wat de ouders, psychiaters of andere hulpverleners zeggen en/of willen. Ik ben benieuwd naar Josje. Wat is zij voor een meisje? Wat is haar verhaal? Hoe voelt ze zich? Wat

zegt ze zelf over haar situatie? En vooral: wat zou ze zelf het liefste willen?

Als Josje voor het eerst bij mij komt, zie ik een lange slanke meid met sproetjes op haar neus. Haar blonde lange haar zit in een hoge paardenstaart.

Ondanks dat haar casus al vanaf haar vierde levensjaar door hulpverleners is besproken, is dit de eerste keer dat ze daadwerkelijk zelf bij een hulpverlener zit. Nadat ik haar een aantal vragen heb gesteld, rollen de woorden over haar lippen. Ze kan niet meer stoppen met vertellen. Af en toe moet ik letterlijk op de pauzeknop drukken om een vraag te stellen of samen te vatten. Josje heeft vijf sessies nodig om haar volledige verhaal te vertellen.

Josjes verhaal

Josje omschrijft hoe ze zich heeft gevoeld, van klein meisje tot nu. Haar ouders zijn uit elkaar gegaan toen ze 6 jaar was. Beiden hadden vrij snel een nieuwe partner. De partner van haar moeder kende Josje al van de tennisclub. Maar dit maakte het er niet makkelijker op. Hij was niet haar vader. Josje heeft zich altijd anders gevoeld. Ze was altijd alleen, een einzelgänger. Geen

Irene Heim is integratief kindervertherapeute en hypnotherapeute. Zij heeft haar eigen praktijk in Beverwijk en in Heemskerk. Naast haar werk als therapeute schrijft zij boeken over problemen waar kinderen tegen aan kunnen lopen, maar ook over de wijze waarop kinderen problemen kunnen oplossen.

www.ireneheim.nl

vriendinnen. Geen vriendjes. Ze werd de gehele basisschoolperiode gepest, omdat ze zich anders gedroeg dan de gemiddelde leerling. Ze had bijvoorbeeld geen interesse in de Pokémonplaatjes die op dat moment een hit waren. Josje had interesse in het heelal en het universum. Door die verschillende interesses, maar ook omdat ze simpelweg niet wist hoe je vriendinnen moest maken, voelde ze zich alleen.

Toen Josje ouder werd, toonde ze meer en meer grensoverschrijdend gedrag. Ze luisterde niet meer naar haar moeder, en ook bij haar vader waren er regelmatig hoog oplopende ruzies. Haar vader heeft om die reden besloten dat hij Josje niet meer wilde zien. Pijnlijk voor Josje. Voor haar voelde dit als een afwijzing.

Josje: 'Ik was als dochter niet goed genoeg, niet de moeite waard. Anders schuif je je dochter toch niet zomaar aan de kant?'

Josjes moeder voelde zich door het negatieve gedrag van haar dochter machteloos. Ze begon Josje te slaan, te schoppen en te knijpen als die weer eens gedrag vertoonde dat in haar ogen niet oké was. Soms was er geen enkele aanleiding voor het fysieke geweld, vertelt Josje. 'Dan zat ik in de auto en gebeurde er iets wat haar niet zinde. Ze pakte dan mijn bovenbeen en kneepte langzaam steeds harder en harder. De volgende dag was dan een blauwe plek zichtbaar. Ze kon ook hard schoppen als ik weer iets verkeerd had gedaan. Vooral als ze hakken aan had, liet dat pijnlijke plekken achter.' Ik vraag Josje of ze hierover ooit iets aan iemand heeft verteld. Ze geeft aan dat ze dit nog nooit heeft gedaan. 'Ik zou ook niet weten aan wie ik het had moeten vertellen. Vriendinnen en vrienden had ik niet.'

Zelf bepalen

Na die vijf sessies heb ik een beeld van datgene waar Josje tegen aanloopt. We starten met EMDR om de lading van de verschillende situaties af te halen. Het proces is pittig en zorgt er in het begin nog niet voor dat de ruzies met stiefvader en moeder minder worden.

In een evaluatiegesprek, maar ook in tussentijdse telefoongesprekken, geef ik aan wat Josje nodig heeft. Zij heeft dat zelf ook al meerdere keren te kennen gegeven. Ze wil meer vrijheid. Ze wil bijvoorbeeld zelf bepalen tot hoe laat ze in de vakantieperiode uitslaapt. Ze wil zelf bepalen of ze in het weekend aan tafel mee ontbijt of niet. Ze wil zelf bepalen hoeveel make-up ze op haar gezicht doet. Ze wil niet meer dat eeuwige gezeur over haar huiswerk. 'Dat helpt toch niet', zegt ze, 'het zorgt er bovendien alleen maar voor dat ik nog meer weerzin krijg in het leren.' Daarnaast

wil ze dat het fysieke geweld stopt. Helaas hebben Josjes ouders haar niet kunnen geven wat ze nodig had. Haar gedrag, maar ook het gedrag van haar ouders bleef mede daardoor onveranderd.

Plan

Tijdens het evaluatiegesprek met de ouders van Josje komt naar voren dat ook bij hen van alles speelt. Jarenlang hebben ze geprobeerd de situatie door middel van regels onder controle te houden. Regels die er alleen maar toe leidden dat Josje er steeds meer tegen aan ging schoppen. Hun emmer raakte vol en loopt nu over. Wat Josje ook zei of deed, alles was een bron van irritatie.

Josjes ouders weten het niet meer. Ze voelen zich machteloos. Ze beseffen dat slaan en schoppen zinloos is. Ze beseffen ook dat dit per direct moet stoppen. Ze willen Josje heel graag helpen met de tips en adviezen die ik hun geef. Er is echter een groot probleem: ze hebben de energie niet meer. Ze zijn op.

Samen maken we een plan zodat ook zij weer in hun kracht komen te staan. Zodat ook zij hun kwaliteiten als ouder weer kunnen zien en voelen. Zodat ook zij er weer als ouder kunnen staan.

Groei

Samen met Josje groeien de ouders stapje voor stapje. In plaats van uit elkaar groeien ze weer naar elkaar toe. Ze geven Josje meer vrijheid. Ze leren meer los te laten en meer te vertrouwen. Doordat ze Josje loslaten, pakt zij het leren weer op. Waar het er twee maanden gele-

den nog naar uitzag dat ze zou blijven zitten, heeft haar herwonnen motivatie om te leren ertoe geleid dat ze is overgegaan. Er is daarnaast weer meer ruimte voor gesprekken, openheid en gezelligheid.

Als je kijkt naar mijn behandeling van Josje, kun je je afvragen of ik die heb aangepast aan

een van de diagnoses die door de deskundigen waren gesteld. Het antwoord is nee. Ik kijk niet naar diagnoses en de daarbijhorende vastomlijnde behandelplannen. Als je vijf pubers met dezelfde diagnose op een rij zet, heb je nog steeds te maken met vijf verschillende kinderen. Kinderen met verschillende karakters, kwaliteiten, valkuilen, allergieën en uitdagingen. Mijn uitdaging, elke keer weer, is om naar het kind te kijken en te ontdekken wat hij nodig heeft. Want het kind heeft altijd zelf de oplossing van zijn probleem in handen! <

